

Sygn. akt II CSKP 198/22

POSTANOWIENIE

Dnia 18 sierpnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Joanna Misztal-Konecka (przewodniczący)

SSN Marcin Krajewski

SSN Mariusz Załucki (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku P. [...] spółki akcyjnej
z siedzibą w K.
przy udziale H. K. i M. B. K.
o wpis służebności w księdze wieczystej [...] /2,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 18 sierpnia 2022 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od postanowienia Sądu Okręgowego w P.
z dnia 29 maja 2019 r., sygn. akt IV Ca [...],

oddala skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Wnioskodawca P. [...] S.A. w K. złożył do Sądu Rejonowego w Ż. wniosek o wpis na swoją rzecz służebności przesyłu obciążającej nieruchomość stanowiącą przedmiot prawa własności H. K. i M. K.. Do wniosku załączono postanowienie Sądu Rejonowego w Ż. z 23 listopada 2017 r., którym – zdaniem wnioskodawcy – została ustanowiona na jego rzecz służebność przesyłu.

Postanowieniem z 8 marca 2019 r., wydanym na skutek skargi na postanowienie referendarza sądowego z 21 grudnia 2018 r., wniosek został oddalony. Sąd wieczystoksięgowy przyjął, że z istoty służebności przesyłu wynika konieczność wskazania podmiotu, na rzecz którego służebność zostaje

ustanowiona. Tymczasem z postanowienia załączonego do wniosku nie wynikało, że służebność została ustanowiona na rzecz wnioskodawcy. Co więcej, postanowienie to nie wskazywało jakiegokolwiek podmiotu, na rzecz którego miała zostać ustanowiona służebność. Z tego powodu sąd wieczystoksięgowy ocenił, że załączone postanowienie jest niekompletne. Dodał, że nie jest wystarczające wskazanie w treści wniosku o wpis do księgi wieczystej, że wpis służebności przesyłu ma nastąpić na rzecz P. [...] S.A. w K.. Wniosek o wpis nie jest bowiem dokumentem stanowiącym podstawę wpisu, a tym samym nie może kreować podmiotu uprawnionego z tytułu służebności przesyłu.

Postanowieniem z 9 maja 2019 r. Sąd Okręgowy w P. oddalił apelację wnioskodawcy, podzieliwszy ocenę Sądu Rejonowego. Sąd odwoławczy podkreślił, że z art. 305¹ k.c. *expressis verbis* wynika konieczność wskazania, na rzecz którego przedsiębiorcy przesyłowego ustanawiana jest służebność. Wskazał również, że wątpliwości nie budzi to, iż służebność przesyłu została ustanowiona, lecz identyfikacja podmiotu, na rzecz którego została ona zasądzona.

Postanowienie Sądu drugiej instancji wnioskodawca zaskarżył skargą kasacyjną, w której zarzucił naruszenie następujących przepisów postępowania:

- art. 626² § 2 k.p.c. przez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że na podstawie tego przepisu sąd wieczystoksięgowy nie jest uprawniony do badania dokumentów dołączonych do wniosku o wpis oraz do skargi na czynności referendarza i ustalenia na ich podstawie przedsiębiorcy przesyłowego, na rzecz którego ma nastąpić wpisanie do księgi wieczystej – ustanowionej na podstawie art. 305¹ k.c. – służebności przesyłu, a okoliczność ta – w celu wpisania tego ograniczonego prawa rzeczowego do księgi wieczystej – wynikać musi wprost i wyłącznie z postanowienia sądu ustanawiającego to prawo;

- art. 626⁹ k.p.c. przez jego zastosowanie na skutek uznania, że w sprawie – ze względu na brak określenia w sentencji postanowienia Sądu Rejonowego w Ż. z 23 listopada 2017 r. podmiotu uprawnionego, na rzecz którego nastąpiło ustanowienie służebności przesyłu – zachodzi przeszkoda uzasadniająca oddalenie wniosku o wpis.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty skargi kasacyjnej nie mogły zostać uwzględnione. Dotyczą one w istocie jednego problemu, tzn. zbyt wąskiego, zdaniem skarżącego, ujęcia przez Sąd Okręgowy (a wcześniej Sąd pierwszej instancji) swojej kognicji i niezasadnego uznania, że nieoznaczenie w postanowieniu o ustanowieniu służebności przesyłu podmiotu, na rzecz którego powstaje służebność, stanowi przeszkodę do dokonania wpisu służebności do księgi wieczystej. Zdaniem skarżącego sąd *meriti*, po zbadaniu treści dokumentów załączonych do wniosku oraz do skargi na orzeczenie referendarza, mógł samodzielnie ustalić, kto jest podmiotem uprawnionym z tytułu służebności i na tej podstawie dokonać wpisu tego prawa zgodnie z wnioskiem. Tego stanowiska nie sposób jednak podzielić.

Analogiczna sprawa z wniosku skarżącego została już przez Sąd Najwyższy rozstrzygnięta i w jej ramach uznano za niezasadne tożsame z występującymi w niniejszej sprawie zarzuty skargi kasacyjnej (postanowienie SN z 1 października 2021 r., II CSKP 136/21). Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę w pełni podziela wcześniejsze stanowisko. Także i w tej sprawie skarga kasacyjna musi zostać oddalona.

Wynika to z następujących przyczyn. Po pierwsze, nieoznaczenie w postanowieniu o ustanowieniu służebności przesyłu podmiotu, na rzecz którego ustanowiona miała zostać służebność, nie może prowadzić do ustalenia tego podmiotu w postępowaniu wieczystoksięgowym, gdyż nie mieści się to w zakresie kognicji sądu wieczystoksięgowego. Jak wynika z utrwalonych w tym zakresie poglądów, sąd wieczystoksięgowy nie dokonuje kontroli merytorycznych aspektów orzeczenia stanowiącego podstawę wpisu, bada jednak stronę formalną orzeczenia (por. uchwała SN z 28 sierpnia 1991 r., III CZP 71/91, OSNC 1992, nr 3, poz. 47). Oznacza to, że sąd sprawdza, czy orzeczenie zawiera wszystkie dane konieczne do dokonania wpisu, a także bada jego prawomocność i to, czy z przyczyn technicznych nadaje się ono do wpisu. Sąd wieczystoksięgowy nie ma kompetencji do ewentualnej korekty przeoczenia czy niedopatrzania zaistniałego w sentencji postanowienia ani przeprowadzenia jego wykładni w celu ustalenia podmiotu uprawnionego, na podstawie dokumentów załączonych do wniosku o wpis oraz do

skargi na orzeczenie referendarza sądowego. Taka właśnie ocena postanowienia Sądu Rejonowego w Ż. z 23 listopada 2017 r. stała na przeszkodzie uwzględnieniu wniosku o wpis służebności przesyłu do księgi wieczystej, a następnie apelacji złożonej przez wnioskodawcę. Sądy wskazały na niepełną treść orzeczenia, która nie podlega korekcie w drodze samodzielnego ustalenia w postępowaniu wieczystoksięgowym podmiotu uprawnionego z tytułu służebności przesyłu, której dotyczył wniosek o wpis. Sąd Najwyższy to stanowisko podziela.

Po drugie, sąd *meriti* nie jest także uprawniony do samodzielnego rozstrzygnięcia, czy orzeczenie o ustanowieniu prawa służebności mającego być przedmiotem wpisu jest dotknięte omyłką pisarską wymagającą skorygowania w sposób polegający na ustaleniu podmiotu, na rzecz którego ustanowiono służebność przesyłu, a pominiętego jako uprawnionego w postanowieniu o ustanowieniu służebności. Tego rodzaju wadliwość orzeczenia dotyka istoty rozstrzygnięcia i winna ewentualnie być skorygowana z zastosowaniem art. 350 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., adresowanego do sądu rozpoznającego sprawę, w której wydano dotknięte omyłką orzeczenie. Sąd *meriti* nie miał w tym zakresie żadnych kompetencji, z czego należy wysnuć wniosek, iż poprawnie zastosował art. 626⁹ k.p.c.

Po trzecie wreszcie, nie jest możliwe dokonanie takiej wykładni postanowienia o ustanowieniu służebności przesyłu, która miałaby polegać w rzeczywistości na wzbogaceniu tego postanowienia o treści w nim wprost niewysłowione tego postanowienia. Braki w treści orzeczenia o ustanowieniu służebności przesyłu nie mogą być skorygowane także i w ten sposób. Dlatego również i z tej przyczyny postępowanie sądu *meriti* było prawidłowe.

W tym świetle należało uznać, iż nie doszło w sprawie do naruszenia przepisów postępowania, na które powołuje się skarżący. Sam zresztą zarzut naruszenia art. 626² § 2 k.p.c. nie mógł być skuteczny, a sąd *meriti* nie stosował tego przepisu, gdyż został on uchylony 1 lipca 2016 r., a zatem przed złożeniem wniosku o wpis w niniejszej sprawie.

Mając na uwadze powyższe, w związku z tym, że określenie uprawnionego przedsiębiorcy nie wynikało wprost z dokumentów objętych kognicją sądu

wieczystoksięgowego unormowaną w art. 626⁸ § 2 k.p.c., skargę kasacyjną należało oddalić. Z tego powodu Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji postanowienia.

[as]